

۱- در عبارت زیر ارکان تشبیه را مشخص کنید.

«دست‌های خود را همچون شاخ برهنه به آسمان بلند کنیم.»

۲- آیا ممکن است جمله یک کلمه باشد؟ چه وقت؟ (با ذکر یک مثال)

۳- در جمله‌های زیر نهاد و گزاره را مشخص کنید.

الف- رجایی معلم ساده و بی‌آلایش بود   ب- شهید مثل یک نمرة بیست داخل دفتر قلب من و تو می‌ماند.

۴- «شخص» و «شناسه» و «بن» را در فعل‌های زیر مشخص کنید.

(۱) نمی‌یابند   (۲) می‌دانستیم

۵- صرف کردن فعل یعنی چه؟ نوشتن را صرف کنید.

۶- در کلمات زیر بن فعل و نوع آن را مشخص کنید.

(۱) آموزش   (۲) بینا   (۳) بران   (۴) رفتار

۷- در جمله‌های زیر **زمان، شخص، شناسه، بن** افعال را بنویسید.

(۱) در شاهنامه فردوسی می‌خوانیم.   (۲) مرهمی از برف بر آن نهادند.

۸- در جمله زیر مسندالیه، مسند و فعل ربطی را مشخص کنید.

«کوه منبع خیر است.»

۹- تفاوت فعل و مصدر را توضیح دهید.

۱۰- در جمله‌های زیر نهاد، مسند و فعل ربطی را مشخص کنید.

کم‌کم ساختن کاغذ در ایران و کشورهای اسلامی منسوخ شد.

۱۱- «بن» و «شناسه» و «مصدر» را در افعال زیر بنویسید.

(۱) می‌دوزید   (۲) فروخت   (۳) می‌چسبانند

۱۲- در جمله‌های زیر **نهاد - فعل ربطی و مسند** را مشخص کنید.

آرامگاه دانیال نبی از قدیم زیارتگاه بوده است.

۱۳- متضاد کلمات زیر را بنویسید.

(۱) ضخیم   (۲) پیاده   (۳) متعدد   (۴) شهرت

۱۴- بین اجزاء ترکیب‌های «**شاخه اصلی و خطوط زیبا**» چه رابطه‌ای است؟ توضیح دهید.

۱۵- ترکیب‌های وصفی را مشخص کنید.

خاک‌ایران - فرمانده‌بزرگ - آب زلال - دامنه‌ی کوه

۱۶- جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

(۱) وسیله‌ی شناخت شخص فعل ..... است.

(۲) هر گاه شخص‌های ششگانه فعل را پشت سر هم بیاوریم آن را ..... می‌گویند.

۱۷- در مصرع: «بر او خیره شد پهلوان دلیر» نهاد، مسند، صفت را مشخص کنید.

۱۸- نوع کلمات زیر مشخص کنید.

(۱) گریز   (۲) ید   (۳) گشت   (۴) رسان

۱۹- درباره‌ی نظامی توضیح دهید.

۲۰- هم‌خانواده‌ی کلمات زیر را بنویسید.

(۱) بقیّت   (۲) عزّ   (۳) تقصیر   (۴) عقیبی

۲۱- متضاد کلمات زیر را بنویسید.

(۱) اسراف   (۲) قناعت   (۳) حیات   (۴) مشوّش

۲۲- درباره‌ی سجع و نثر مسجّع توضیح دهید.

۲۳- در عبارت زیر سجع‌ها را پیدا کنید.

منت خدای را عزّوجلّ که طاعتش موجب قربت است و به شکراندرش مزید نعمت، هر نفسی که فرو می‌رود ممد حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات.

۲۴- هم‌خانواده‌ی کلمات زیر را بنویسید.

(۱) متمایز   (۲) شهره   (۳) نقّاشی   (۴) عرضه

۲۵- مترادف کلمات زیر را بنویسید.

(۱) سهولت   (۲) نویسنده   (۳) آماده   (۴) رایج

۲۶- هم‌خانواده‌ی کلمات زیر را بنویسید.

(۱) مریدان   (۲) وعظ   (۳) طبایع   (۴) عاجز

۲۷- مفرد کلمات زیر را بنویسید.

(۱) اعیاد   (۲) فنون   (۳) راهنمایان   (۴) عوام

۲۸- بن‌های فعل را در بیت زیر مشخص کنید.

خیز و غنیمت شمار جنبش باد ربیع
نالهی موزون مرغ بوی خوش لاله‌زار

۲۹- از بن فعل‌های زیر اسم دلخواه بسازید.

(۱) پوش   (۲) خور   (۳) گیر   (۴) نویس

۳۰- مفرد کلمات زیر را بنویسید.

(۱) محافل   (۲) جوایز   (۳) نفوس   (۴) اولیا

۳۱- بن و شناسه را در کلمات زیر مشخص کنید. (نمره ۲)

۱- بنویسید ۲- دیده‌اید ۳- آمده است ۴- می‌خورند

۳۲- متضاد کلمات را بنویسید. (نمره ۱)

۱- کین ۲- شوم ۳- مشهور ۴- نو

۳۳- برای کلمات زیر هم خانواده بنویسید. (نمره ۱)

۱- وعظ ۲- رسیدن ۳- زادگاه ۴- مشترک

۳۴- مفرد کلمات زیر را بنویسید. (نمره ۱)

۱- ملل ۲- علما ۳- بلاد ۴- اعیاد

۳۵- در افعال زیر بن و شناسه را مشخص کنید. (۵/نمره)

الف) خواهید شنید ب) بینی ج) ریخت

۳۶- اجزای سازنده کلمه‌های فرشتگان و گزیدگان را طبق مثال بنویسید.

مثال: رفتگان = رفته + ان = رفت + (پ + گ) + ان

۳۷- برای هر یک از کلمات زیر دو هم‌خانواده بنویسید:

منجم، نویسنده، تنظیم، توصیف

۳۸- بن‌های فعل‌ها را در کلمه‌های زیر مشخص کنید:

بردم، می‌دانیم، خواهش، خواستار، دیده، گفتار، آموزش

۳۹- شخص، شناسه و بن‌ماضی و مضارع فعل‌ها را در جمله‌های بنویسید:

روزنی به روشنایی نمی‌یابید.

برانداختن درخت را مساوی با گرفتن جان فرشته می‌دانستند.

۴۰- برای هر یک از کلمات زیر دو هم‌خانواده بنویسید:

عظمت، فعال، لطیف

۴۱- هر یک از کلمات ستون ۱ را با خطی به کلمه مناسب از ستون ۲ وصل کنید و کلمه‌ای را که درست می‌شود در ستون

۳ بنویسید.

جزء اول	جزء دوم	کلمه ی جدید
آتش	بن	
سفر	بخش	
چشم	فشان	
خار	انداز	
لذت	پال	
زرین	نامه	

۴۲- بن فعل را در کلمات زیر مشخص کنید:

نویسنده، تابش، پیوستگی

۴۳- متضاد کلمات زیر را بنویسید:

دشواری، آغاز، خام، قدیم، مشکل، زود

۴۴- برای هر یک از کلمه‌های زیر دو هم‌خانواده بنویسید:

جمعیت، لرزیدن، ثابت

۴۵- نهاده و خفته این طور ساخته شده‌اند:

نهاده (بن ماضی) + ه و خفته (بن ماضی) + ه

چهار کلمه مشابه دیگر بیابید که به همین صورت ساخته شده باشند.

۴۶- غزل و قطعه از جهت قافیه چه فرقی با هم دارند؟

۴۷- عبارت «ماهی را هر وقت از آب بگیری تازه است» کنایه از چیست؟

۴۸- با پسوندهای (ین، ه، ی) دو واژه جدید بسازید.

۴۹- عبارت «هر که با حق در افتاد، بر افتاد» به چه معنی است؟

۵۰- عبارت «هر که با حق در افتاد، بر افتاد» به چه معنی است؟

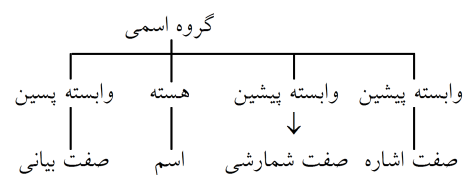
۵۱- معادل فارسی واژه‌های قرضی زیر را بنویسید.

۱) اس ام اس   ۲) کوین   ۳) ایمیل
۴) سایت   ۵) فاکس

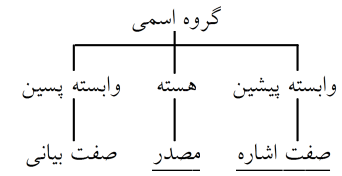
۵۲- معنی و مفهوم این دو بیت را بنویسید.

پادشاهی پسر به مکتب داد   لوح سیمیش بر کنار نهاد
بر سر لوح او نبشته به زر   جور استاد به ز مهر پدر

۵۳- بر نمودار زیر یک مثال بزنید.

۵۴- برای نمودار زیر یک مثال بزنید.

۵۵- برای هر یک از کلمه‌های زیر دو هم‌خانواده بنویسید.

← عقیده	← حق
← فعل	← افتخار
← عمل	← دین

۵۶- در ترکیب «باد خشم»:

الف) کدام ارکان تشبیه وجود دارد؟

ب) این ترکیب را به یک تشبیه کامل تبدیل کنید.

۱- دست‌های خود = مشبه یا طرف اول، شاخ برهنه = مشبه به یا طرف دوم، دست به آسمان بلند کردن = وجه شبه، همچون = ادات تشبیه.

۲- بله - زمانی که یک کلمه فعل باشد مثل: بیا تا برآریم دستی زد دل

یک جمله یک جمله

۳- الف- رجایی = نهاد، گزاره = معلم ساده و بی‌آلایش بود

ب- شهید = نهاد، گزاره = مثل یک نمره بیست داخل دفتر قلب من و تو می‌ماند

نهاد: بخشی از جمله است که درباره آن توضیحی می‌دهیم گزاره: توضیحی است که درباره نهاد می‌دهیم

۴- (۱) نمی‌یابند: شخص: سوم شخص جمع - شناسه: ند - بن: یاب (بن مضارع از یافتن)

(۲) می‌دانستیم: شخص: اول شخص جمع - شناسه: یم - بن: دانست (بن ماضی از دانستن)

۵- صرف کردن فعل یعنی پشت سر هم آوردن صیغه‌های ششگانه فعل.

نوشتم ← نوشتی ← نوشت ← نوشتیم ← نوشتید ← نوشتند

۶- (۱) آموز (بن مضارع از آموختن) + ش

(۲) بین (بن مضارع از دیدن) + ا

(۳) بُر (بن مضارع از بریدن) + ان

(۴) رفت (بن ماضی از رفتن) + ار

۷- (۱) می‌خوانیم ← زمان: حال (مضارع)، شخص: اول شخص جمع، شناسه: یم، بن مضارع: خوان

(۲) نهادند ← زمان: گذشته، شخص: سوم شخص جمع، شناسه: ند، بن فعل: نهاد

۸- نهاد (مسندالیه): کوه، مسند: منبع، فعل ربطی: است

۹- در مفهوم فعل، انجام کاری همراه با قید شخص و زمان وجود دارد در حالی که مصدر این مفهوم را بدون شخص و زمان دارد. مثال: فعل: رفت (یعنی او رفت در زمان گذشته)، مصدر: رفتن (مفهوم رفت بدون معنی شخص و زمان)

۱۰- نهاد (مسندالیه): ساختن کاغذ، مسند: منسوخ، فعل ربطی: شد

بن: دوز (بن مضارع)

بن: فروخت

بن: می‌دوزید

بن: شناسه: ید

بن: مصدر: دوزختن

بن: بن: چسباندن

بن: می‌چسباندند

بن: شناسه: ند

بن: مصدر: چسباندن

بن: فروخت

بن: شناسه: چون سوم شخص مفرد ماضی است شناسه ندارد.

بن: مصدر: فروختن

۱۲- نهاد (مسندالیه): آرامگاه دانیال نبی، مسند: زیارتگاه، فعل ربطی: بوده است

۱۳- (۱) نازک

(۲) سواره

(۳) معدود

(۴) گم‌نامی

۱۴- هر دوی این ترکیب‌ها وصفی هستند یعنی از ترکیب «اسم + صفت» ساخته شده‌اند در این ترکیب‌ها صفت یکی از ویژگی‌های اسم ماقبل خود را توضیح دهید و به اسمی که صفت بگیرد **موصوف** می‌گویند.

۱۵- برای این کار بین کلمات ترکیب «ی» اضافه می‌کنیم چنانچه معنی داد وصفی است.

فرمانده بزرگ ← **فرماندهی بزرگ** پس وصفی است. آب زلال ← **آبی زلال** پس وصفی است.

خاک ایران و دامنه‌ی کوه با افزودن «ی» معنی خاصی نمی‌دهند بنابراین وصفی نیستند.

۱۶- (۱) شناسه، (۲) صرف فعل

۱۷- نهاد: پهلوان، مسند: خیره، صفت: دلیر

۱۸- (۱) گریز ← بن مضارع از گریختن

(۲) ید ← شناسه دوم شخص جمع

(۳) گشت ← بن ماضی از مصدر گشتن

(۴) رسان ← بن مضارع از مصدر رساندن

۱۹- حکیم نظامی گنجوی از شاعران داستانسرای قرن ششم هجری قمری است، آثار او پنج مثنوی گران‌قدر است که به پنج گنج نظامی معروف است (مخزن‌الاسرار، لیلی و مجنون، هفت پیکر، خسرو و اسکندرنامه)

۲۰- (۱) باقی

(۲) عزیز

(۳) مقصر

(۴) عاقبت

۲۱- (۱) صرفه‌جویی

(۲) آز - طمع

(۳) ممات

(۴) آرام

۲۲- سجع در لغت یعنی آواز کیوتر و در اصطلاح ادبی به کلماتی هم‌آهنگ و هم‌وزن می‌گویند که در پایان جملات یک متن می‌آید. نثری که در آن سجع بکار رفته باشد. نثر مسجع است.

۲۳- قربت با نعمت - حیات با ذات

۲۴- (۱) امتیاز

(۲) مشهور

(۳) نقوش

(۴) معرض

۲۵- (۱) آسانی

(۲) موکف

(۳) مهتبا

(۴) معمول

۲۶- (۱) مراد

(۲) واعظ

(۳) طبع

(۴) عجز

۲۷- (۱) عید

(۲) فن

(۳) راهنما

(۴) عام

۲۸- خیز: بن مضارع از خاستن، شمار: بن مضارع از شمردن

۲۹- (۱) پوشاک

(۲) خورشت

(۳) گیره

(۴) خودنویس

۳۰- (۱) محفل

(۲) جایزه

(۳) نفس

(۴) ولی

- ۳۱- ۱- بنویسید ← بن : نویس ، شناسه : ید
 ۲- دیده‌اید ← بن : دید ، شناسه : اید
 ۳- آمده است ← بن : آمد ، شناسه : Ø
 ۴- می‌خورند ← بن : خور ، شناسه : ند

- ۳۲- ۱- مهر و محبت   ۲- میمون   ۳- گمنام   ۴- کهنه
 ۳۳- ۱- موعظه   ۲- رسید، رسا   ۳- زاده   ۴- اشتراک
 ۳۴- ۱- ملت   ۲- عالم   ۳- بلد   ۴- عید

۳۵- الف) بن: شنید، شناسه: ید   ب) بن: بین، شناسه: ی   ج) بن: ریخت، شناسه: Ø (چون سوم شخص مفرد است)

۳۶- فرشتگان = فرشته + ان = فرشت + (ب + گ) + ان
 گزیدگان = گزیده + ان = گزید + (ب + گ) + ان

کلماتی که به «ه» ختم می‌شوند، هنگام جمع بستن با «ان»، «ه» تبدیل به «گ» می‌شود.

۳۷- منجم: نجوم، انجم
 نویسنده: نوشته، نوشتار
 تنظیم: منظم، ناظم
 توصیف: وصف، موصوف

کلمه	بن
بردم	برد (بن ماضی)
می دانیم	دان (بن مضارع)
خواهش	خواه (بن مضارع)
خواستار	خواست (بن ماضی)
دیده	دید (بن ماضی)
گفتار	گفت (بن ماضی)
آموزش	آموز (بن مضارع)

۳۸-

فعل	شخص	شناسه	بن ماضی	بن مضارع
نمی یابید	دوم شخص جمع	ید	یافت	یاب
می دانستند	سوم شخص جمع	ند	دانست	دان

۳۹-

- ۴۰- عظمت: اعظم، عظیم
 فعال: فعالیت، مفعول
 لطیف: لطافت، لطف

کلمه ی جدید	جزء دوم	جزء اول
آتش فشان	بن	آتش
سفرنامه	بخش	سفر
چشم انداز	فشان	چشم
خار بن	انداز	خار
لذت بخش	بال	لذت
زرین بال	نامه	زرین

۴۱-

- ۴۲- نویسنده: نویس (بن مضارع)
 تابش: تاب (بن مضارع)
 پیوستگی: پیوست (بن ماضی)

۴۳- دشواری ≠ آسانی   قدیم ≠ جدید
 آغاز ≠ پایان، انجام   مشکل ≠ سهل، آسان
 خام ≠ پخته   زود ≠ دیر

۴۴- جمعیت: جامعه، مجموع
 لرزیدن: لرزان، لرزش
 ثابت: مثبت، ثبت

۴۵- «بن ماضی + ه = صفت مفعولی»
 شکسته = شکست (بن ماضی) + ه
 افتاده = افتاد (بن ماضی) + ه
 پوشیده = پوشید (بن ماضی) + ه
 گذشته = گذشت (بن ماضی) + ه

۴۶- در غزل مصراع اول با تمام مصراع‌های زوج هم‌قافیه می‌باشد. در حالی که در قطعه فقط مصراع‌های زوج هم‌قافیه هستند.

○ _____	_____	○ _____	○ _____
○ _____	_____	○ _____	_____
○ _____	_____	○ _____	_____
○ _____	_____	○ _____	_____
○ _____	_____	○ _____	_____

قطعه: غزل:

۴۷- کنایه از این که هر وقت، شروع به کار کنیم، فرصت خوب و مناسبی است.

۴۸- ین: زرین، خونین

ه: بهاره، سیزه

ی: شیرازی، فرهنگ

۴۹- کسی توانایی مقابله و مبارزه با خداوند را ندارد و هرکه بخواهد با حق و حقیقت مبارزه کند شکست می خورد و به نابودی می رسد.

۵۰- کسی توانایی مقابله و مبارزه با خداوند را ندارد و هرکه بخواهد با حق و حقیقت مبارزه کند شکست می خورد و به نابودی می رسد.

۵۱- (۱) پیامک (۲) کالا برگ (۳) پست الکترونیک
(۴) پایگاه (۵) دورنگار

۵۲- پادشاهی پسرش را به مدرسه برد و تخته مشقی نقره‌ای زیر بغلش گرفت که بالای آن با خطی طلایی نوشته شده بود که خشونت و نامهربان معلم از مهر و محبت پدر، بهتر است.

۵۳- آن دو گل خوشبو

۵۴- همان رفتن شتاب زده

۵۵- اعتقاد - معتقد / حقوق - استحقاق

فعال - مفعول / مُفتخر - فخر

اعمال - معمول / متدین - دیانت

۵۶- الف) مشبه و مشبه به

ب) خشم هم چون بادی ویرانگر می وزد.